

ความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส
เป็นภาษาต่างประเทศ: กรณีศึกษาในประเทศไทย เวียดนาม และลาว

Cultural diversity in Teaching/Learning French as foreign language:
Case study in Thailand, Vietnam and Laos

บุญส่ง บุญมาก (หัวหน้าโครงการวิจัย)*

และคณะ^๒

 บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสทั้งนักศึกษาและอาจารย์ในประเทศไทย เวียดนาม และลาว เพื่อศึกษายุทธศาสตร์และทฤษฎีต่าง ๆ ที่อาจารย์นำมาใช้ในการสอน เพื่อศึกษาอุปสรรค แนวความคิด ทักษะของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอน และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการนำผลวิจัยมาสร้างคู่มือการสอนภาษาฝรั่งเศสเพื่อใช้ร่วมกัน ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมการเรียนการสอนทางด้านแรงจูงใจ ทักษะ และพฤติกรรมของนักศึกษาไทย

เวียดนาม และลาวของกลุ่มตัวอย่างมีทั้งแง่มุมที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ส่วนยุทธศาสตร์การสอนของอาจารย์ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง ๓ ประเทศพบว่าการสร้างกิจกรรมในการสอนไม่แตกต่างกัน อาจารย์กลุ่มตัวอย่างทุกคนใช้สื่ออุปกรณ์ และกิจกรรมการสอนที่หลากหลาย แต่ปัจจัยที่แตกต่างกันของนักศึกษาทั้ง ๓ ประเทศ ได้แก่ พฤติกรรมการเรียน ความรับผิดชอบ การใช้ชีวิตประจำวัน และความรู้ภาษาฝรั่งเศสของนักศึกษาเวียดนามและลาว ดีกว่านักศึกษาไทย จึงทำให้มีผลการเรียนดีกว่านักศึกษาไทย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมในการเรียนการสอน ยุทธศาสตร์การสอน

*รองศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

^๒คณะผู้ร่วมวิจัย

ผศ.ประทุมรัตน์ คุณเงิน มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Phan Thi Kimlien, Université de Hué Vietnam

Dr. Nguyen Kim Oanh, Université Pédagogie de Hochiminh Vietnam

Dr. Kinsoukhone Sipaseuth et Lamphoune Soundara, Université Nationale du Laos

Résumé

Le but de cette recherche est d'analyser la culture de l'enseignement et de l'apprentissage dans les 3 pays, d'étudier les stratégies utilisées par les enseignants, d'étudier des obstacles, des attitudes envers l'enseignement et l'apprentissage chez les étudiants et leurs professeurs et de proposer d'établir un manuel utilisé dans les pays de la Grande Région du Mékong

La conclusion des résultats de la recherche sur la culture de l'enseignement et de l'apprentissage concernant la motivation, l'attitude et le comportement d'apprentissage des étudiants thaïlandais, vietnamiens et lao montrent que certains aspects sont similaires et d'autres sont différents. En ce qui concerne les stratégies d'enseignement, les enseignants de trois pays confirment que les activités et le matériel utilisé dans ces pays sont similaires

Mais certains aspects chez les étudiants de 3 pays sont différents par exemple le comportement d'apprentissage, le sens des responsabilités, le mode de vie et le niveau des connaissances du français. Le résultat de la recherche montre que le niveau de connaissance du français chez les étudiants vietnamiens est meilleur que celui des étudiants thaïs et lao. Ils obtiennent donc de meilleurs résultats dans leurs études

Mots-clés: culture, la stratégie

๑. ความเป็นมาและความสำคัญขอปัญหา

จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านวิชาการของนักศึกษาไทย เวียดนาม ลาว เช่น กิจกรรมค่ายภาษานานาชาติประจำปีที่เกิดขึ้นในประเทศเวียดนามที่เมืองนาจัง (Natrang) และที่มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมหลายครั้ง รวมทั้งการเข้าร่วมสัมมนาวิชาการและงานวิจัยประจำปีระดับภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงของอาจารย์ทั้ง ๓ ประเทศหลายปีติดต่อกัน รวมทั้งการเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาในภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงโดยทุนของรัฐบาลไทย ตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ เป็นต้นมา และจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าว ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่า นักศึกษาเวียดนามและลาวมีระดับความรู้ภาษาฝรั่งเศสดีกว่านักศึกษาไทยมาก ซึ่งนักศึกษาไทยต่างก็ยอมรับถึงจุดอ่อนเรื่องนี้ ระหว่างกิจกรรมผู้วิจัยได้หาโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับอาจารย์ชาวต่างชาติดังกล่าวที่เดินทางติดตามนักศึกษาเข้ามาเข้าค่ายถึงปัญหาที่พบในการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาต่างประเทศ และมีความเห็นร่วมกันที่จะทำการศึกษาภายใต้หัวข้อเรื่อง “ความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาต่างประเทศ” โดยใช้กรณีศึกษาในประเทศไทย เวียดนาม และลาว เพื่อศึกษาปัญหาาร่วมกัน ผลการศึกษาจะทำให้เห็นว่าการเรียนในชั้นเรียนของนักศึกษาทั้ง ๓ ประเทศดำเนินไปอย่างไร นักศึกษาเขาเรียนกันอย่างไร มีแรงจูงใจในการเรียนหรือไม่ กลยุทธ์ในการสอนมีประสิทธิภาพหรือไม่ นักศึกษามีพฤติกรรมในห้องเรียนเป็นอย่างไร เพื่อจะนำ

ผลการวิจัยมาปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพเพื่อจะได้เป็นการสนองตอบนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งหวังให้เยาวชนไทยมีความรู้ภาษาต่างประเทศในระดับที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับของภาคธุรกิจในประเทศไทยและต่างประเทศ

ในการเสนอหัวข้อโครงการวิจัยเรื่องนี้ได้เสนอแผนดำเนินงานเป็น ๒ ระยะ ระยะแรกกรณีศึกษาเฉพาะประเทศไทยและเวียดนามโดยงบประมาณของสกววิจัยแห่งชาติ (วช. ปี ๒๕๕๑) และระยะที่ ๒ จะเป็นการศึกษาเฉพาะลาว (โดยงบประมาณแผ่นดินปี ๒๕๕๓) เพื่อให้ผลการศึกษาคืบสมบูรณ์ตามโครงการที่เสนอ

❁ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อวิเคราะห์วัฒนธรรมการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย เวียดนาม และลาว ทั้งทางด้านอาจารย์และนักศึกษา

๒. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่อาจารย์นำมาใช้ในการสอนภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาต่างประเทศใน ๓ ประเทศดังกล่าว

๓. เพื่อศึกษาอุปสรรค แนวความคิดทัศนคติของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสใน ๓ ประเทศดังกล่าว

๔. เพื่อเสนอแนะให้นำผลการวิจัยมาสร้างคู่มือ “ภาษาฝรั่งเศส” เพื่อใช้สอนร่วมกันในประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง

❁ วิธีการดำเนินการวิจัย

๑. จำนวนประชากรที่ทำการศึกษา ๑๙๐

คน

ประชากรที่ศึกษาเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ ๑ และปีสุดท้าย (ชั้นปีที่ ๔) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม (๒๑/๑๑) มหาวิทยาลัยขอนแก่น (๒๐/๒๐) มหาวิทยาลัยเปตาโกซีโฮจิมินห์ (๒๐/๑๙) มหาวิทยาลัยเว้ (๒๐/๒๐) มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว (ชั้นปีที่ ๕ จำนวน ๑๙/๒๐)

๒. เครื่องมือและการเก็บข้อมูล

– แบบสอบถามสำหรับนักศึกษา (๑๙๐ คน)

– แบบสัมภาษณ์สำหรับอาจารย์ (๑๕ คน)

– บันทึกการสังเกตการสอนในห้องเรียนด้วยวิดีโอ (ใน ๕ มหาวิทยาลัย)

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้สร้างเครื่องมือวิจัยร่วมกันโดยติดต่อกันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับนักศึกษา แบบสัมภาษณ์สำหรับอาจารย์ และแบบบันทึกการสังเกตการสอนในห้องเรียนด้วยวิดีโอ ในการเก็บข้อมูลของแต่ละประเทศผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้เริ่มเก็บร่วมกันในประเทศไทยและเวียดนามตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๕๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ และในประเทศลาวเดือนสิงหาคม ๒๕๕๓

ผลการศึกษาวิจัย (จากแบบสอบถาม) แบ่งออกเป็น ๓ องค์ประกอบ คือ ด้านแรงจูงใจ ด้านทัศนคติ และด้านพฤติกรรมการของนักศึกษา
องค์ประกอบด้านแรงจูงใจในการเรียนภาษาฝรั่งเศสของนักศึกษาไทย เวียดนาม และลาว (ชั้นปีที่ ๑ และชั้นปีที่ ๔) (คำตอบที่ได้รับส่วนใหญ่)

ชั้นปีที่ ๑			ชั้นปีที่ ๔		
เวียดนาม (HCM/HUE)	ไทย (CRU/KKU)	ลาว (UNL)	เวียดนาม (HCM/HUE)	ไทย (CRU/KKU)	ลาว (UNL)
สาขาวิชาที่ขอเรียนก่อนการตัดสินใจเลือกเรียนภาษาฝรั่งเศส • ภาษาต่างประเทศ เหตุผลที่ตัดสินใจเลือกเรียนภาษาฝรั่งเศส • ชอบอาจารย์ที่สอนภาษาฝรั่งเศสในชั้นมัธยม (HCM) • ไม่มีทางเลือกอื่น (HUE)	• ภาษาต่างประเทศ • ต้องการมีงานทำในอนาคต (CRU) • ไม่ชอบเรียนวิทยาศาสตร์ (KKU)	• ภาษาต่างประเทศ • ต้องการมีงานทำในอนาคต	• ภาษาต่างประเทศ • ไม่มีทางเลือกอื่น (HCM) • ต้องการมีงานทำในอนาคต (HUE)	• ภาษาต่างประเทศ • ต้องการมีงานทำในอนาคต (CRU) • ไม่ชอบเรียนวิทยาศาสตร์ (KKU)	• ภาษาต่างประเทศ • ต้องการมีงานทำในอนาคต • จะได้ใช้ภาษาฝรั่งเศสในการทำงานในแผนกต่างประเทศ
ความคาดหวังในอนาคต • หวังจะได้งานทำในบริษัทที่ใช้ภาษาฝรั่งเศส (HCM) • หวังจะได้ทำงานทำได้ง่ายขึ้น จะได้งานทำในบริษัทที่ใช้ภาษา (HUE) วิชาภาษาฝรั่งเศสที่ขอเรียนมากที่สุด • การโรงแรม/การท่องเที่ยว ขออาจารย์ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียนกลุ่มตัวอย่างต้องการให้อาจารย์ทำอะไร • ตรวจสอบบ้าน (HCM) • ยืนอยู่ข้าง ๆ เพื่อคอยช่วยเหลือ (HUE)	• หวังจะทำงานทำได้ง่ายขึ้น (CRU) • หวังจะได้ใช้ภาษาฝรั่งเศสในการทำงานในแผนกต่างประเทศ (KKU) • การโรงแรม/การท่องเที่ยว • ตรวจสอบการบ้าน (CRU) • ยืนอยู่ข้าง ๆ เพื่อคอยช่วยเหลือ (KKU)	• จะได้ใช้ภาษาฝรั่งเศสในการทำงานในแผนกต่างประเทศ • การท่องเที่ยว • ยืนอยู่ข้าง ๆ เพื่อคอยช่วยเหลือ	• จะได้งานทำในบริษัทที่ใช้ภาษาฝรั่งเศส (HCM) • จะได้รับค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น (HUE) • วัฒนธรรม (HCM) • การท่องเที่ยว (HUE) • ยืนอยู่ข้าง ๆ เพื่อคอยช่วยเหลือ	• จะทำงานทำได้ง่ายขึ้น (CRU) • จะได้ใช้ภาษาฝรั่งเศสในการทำงานในแผนกต่างประเทศ (KKU) • การท่องเที่ยว • ยืนอยู่ข้าง ๆ เพื่อคอยช่วยเหลือ	• จะได้ใช้ภาษาฝรั่งเศสในการทำงานในแผนกต่างประเทศ • การท่องเที่ยว • ตรวจสอบการบ้าน

ชั้นปีที่ ๑			ชั้นปีที่ ๔		
เวียดนาม (HCM/HUE)	ไทย (CRU/KKU)	ลาว (UNL)	เวียดนาม (HCM/HUE)	ไทย (CRU/KKU)	ลาว (UNL)
ความต้องการได้คะแนนทุกคนที่เรียนหรือไม่ - ต้องการ เพราะเป็นแรงจูงใจ ค่าใช้จ่ายในการศึกษา - นักศึกษา ครู ไม่ต้องเสียค่าลงทะเบียน (ยกเว้นสาขาอื่น เช่น สาขาธุรกิจ หรือท่องเที่ยว) (HCM/HUE)	- ต้องการ เพราะเป็นแรงจูงใจ - เสียค่าลงทะเบียน	- ต้องการ เพราะเป็นแรงจูงใจ - เสียค่าลงทะเบียน	- ไม่ต้องการ (HCM) - อย่างไรก็ได้ (HUE) - นักศึกษา ครู ไม่ต้องเสียค่าลงทะเบียน (ยกเว้นสาขาอื่น เช่น สาขาธุรกิจ หรือท่องเที่ยว)	- ไม่ต้องการ (CRU) - อย่างไรก็ได้ (KKU) - เสียค่าลงทะเบียน	- ต้องการ เพราะเป็นแรงจูงใจ - เสียค่าลงทะเบียน
เงินเดือนที่ได้รับจากผู้ปกครอง ๑๒.๕-๒๕๐ ดอลลาร์สหรัฐ	๓๔-๒๒๙ ดอลลาร์สหรัฐ (CRU) ๘๖-๔๕๗ ดอลลาร์สหรัฐ (KKU)	๑๒.๕-๑๕๐ ดอลลาร์สหรัฐ	๑๒.๕-๓๓.๕ ดอลลาร์สหรัฐ (HCM) ๖๖.๖-๘๑ ดอลลาร์สหรัฐ (HUE)	๕๗-๒๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ (CRU) ๑๑๔-๒๘๖ ดอลลาร์สหรัฐ (KKU)	๑๒.๕-๑๒๕ ดอลลาร์สหรัฐ
รายจ่ายประจำเดือน - ซื้ออุปกรณ์การเรียน (HCM) - ซื้ออุปกรณ์การเรียนอาหาร/เสื้อผ้า/ค่าเดินทาง/วันหนึ่ง (HUE)	ค่าอาหาร	ค่าอาหาร	ซื้ออุปกรณ์การศึกษา	ค่าอาหาร	ค่าอาหาร
เงินเดือนที่ได้รับเพียงพหรือไม่ - ไม่เพียงพอ (HCM) - เพียงพอ (HUE) ต้องการเงินเพิ่มเพื่อใช้จ่ายใด - ใช้จ่ายด้านเอกสาร (HCM) - ค่าอาหาร (HUE) ทัศนคติต่อการเรียน - ขยัน	เพียงพอ	ไม่เพียงพอ	ไม่เพียงพอ	ไม่เพียงพอ	เพียงพอ/ไม่เพียงพอ (ครึ่งต่อครึ่ง)
	- ค่าอาหาร (CRU) - ไปเที่ยว (KKU)	ค่าอาหาร	ใช้จ่ายด้านเอกสาร	- ค่าอาหาร (CRU) - ไปเที่ยว (KKU)	ค่าอาหาร
	- อยากรู้อยากเห็น (CRU) - ขยัน (KKU)	อยากรู้อยากเห็น	ขยัน	- ขยัน (CRU) - เก็บครั้น (KKU)	อยากรู้อยากเห็น

องค์ประกอบด้านพัฒนาดีต่อการเรียนภาษาฝรั่งเศสของนักศึกษาไทย เวียดนาม และลาว (ชั้นปีที่ ๑ และชั้นปีที่ ๔) (คำตอบที่ได้รับส่วนใหญ่)

พื้นที่ที่ ๑			พื้นที่ที่ ๔		
เวียดนาม (HCM/HUE)	ไทย (CRU/KKU)	ลาว (UNL)	เวียดนาม (HCM/HUE)	ไทย (CRU/KKU)	ลาว (UNL)
ความคิดเห็นต่อการแก้ไขข้อ					
- ไม่รวมคน (HCM) - รวมคน (HUE)	ไม่รวมคน	ไม่รวมคน (รู้สึกเฉย ๆ คิดว่าเป็นกฎระเบียบได้ใช้เวลาพูดคุยกับเพื่อน)	- ไม่รวมคน (HCM) - รวมคน (HUE)	ไม่รวมคน	ไม่รวมคน (รู้สึกเฉย ๆ คิดว่าเป็นกฎระเบียบได้ใช้เวลาพูดคุยกับเพื่อน)
คุณลักษณะของอาจารย์ที่ดีอย่างไร					
เตรียมการสอนอย่างดี/สอนสนุก มีชีวิตชีวา	เตรียมการสอนอย่างดี/สอนสนุกมีชีวิตชีวา	เตรียมการสอนเป็นอย่างดี	สอนสนุกมีชีวิตชีวา	- ใจดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ชอบอ่าน/กระตือรือร้น (CRU) - สอนสนุกมีชีวิตชีวา (KKU)	ใจดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ชอบอ่าน
คุณลักษณะของอาจารย์ที่ต้องการ					
- ยิ้มแย้มแจ่มใส (HCM) - เฉยเมย (HUE)	- ยิ้มแย้มแจ่มใส (CRU) - ใจดี (KKU)	ใจดี	- กระตือรือร้น (HCM) - ใจดี (HUE)	- กระตือรือร้น (CRU) - ใจดี (KKU)	ใจดี
คุณลักษณะของอาจารย์ที่ส่วนใหญ่มองกลุ่มตัวอย่างพบ					
- ใจดี/กระตือรือร้น (HCM) - เอาจริงเอ้าง (HUE)	- ใจดี/เอาจริงเอ้าง (CRU) - ใจดี (KKU)	ใจดี	เอาจริงเอ้าง	- ใจดี (CRU) - เอาจริงเอ้าง (KKU)	กระตือรือร้น
ความพึงพอใจในหลักสูตร					
มีความพึงพอใจ	มีความพึงพอใจ	มีความพึงพอใจ	มีความพึงพอใจ	มีความพึงพอใจ	มีความพึงพอใจ

ชั้นปีที่ ๑				ชั้นปีที่ ๔	
เวียดนาม (HCM/HUE)	ไทย (CRU/KKU)	ลาว (UNL)	เวียดนาม (HCM/HUE)	ไทย (CRU/KKU)	ลาว (UNL)
เหตุผลที่ขอทำงานเป็นกลุ่ม					
- แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (HCM) - ช่วยเหลือกันมากขึ้น (HUE)	- สนุก/ช่วยเหลือกันมากขึ้น (CRU) - ทำให้เข้าใจเพื่อนมากขึ้น (KKU)	สนุก/ช่วยเหลือกันมากขึ้น แลกเปลี่ยนประสบการณ์	ทำให้เข้าใจเพื่อนมากขึ้น แลกเปลี่ยนประสบการณ์	ทำให้เข้าใจเพื่อนมากขึ้น/ช่วยเหลือกันมากขึ้น/แลกเปลี่ยนประสบการณ์	ทำให้เข้าใจเพื่อนมากขึ้น/ช่วยเหลือกันมากขึ้น/แลกเปลี่ยนประสบการณ์
กิจกรรมที่ขอทำมากที่สุดในการทำงานเป็นกลุ่ม					
บทบาทสมมุติ/การเตรียมตัวอภิปรายกลุ่ม	- บทบาทสมมุติ (CRU) - การค้นคว้าเอกสาร (KKU)	บทบาทสมมุติ	การเตรียมตัวอภิปรายกลุ่ม	บทบาทสมมุติ	บทบาทสมมุติ
การทำกิจกรรมกลุ่มนอกสถานที่					
- ไม่โดย (HCM) - โดย (HUE)	โดย	โดย		โดย	โดย
เวลาที่ใช้เวลาในกิจกรรมต่อสัปดาห์					
- มากกว่า ๖ ชั่วโมง (HCM) ๑-๒ ชั่วโมง (HUE)	๑-๒ ชั่วโมง/๓-๔ ชั่วโมง (CRU) ๓-๔ ชั่วโมง (KKU)	๑-๒ ชั่วโมง	๑-๒ ชั่วโมง	๓-๔ ชั่วโมง (CRU) ๑-๒ ชั่วโมง (KKU)	๑-๒ ชั่วโมง
การใช้เวลาร่าง					
ฟังดนตรี/เล่นดนตรี	ฟังดนตรี/เล่นดนตรี	ฟังดนตรี	- ฟังดนตรี/ออกนอกไปเที่ยวกับเพื่อน (HCM) - ฟังดนตรี/เล่นดนตรี (HUE)	- ฟังดนตรี/ทำงานบ้าน/ตัดขาย (CRU) - ฟังดนตรี/ออกไปเที่ยวกับเพื่อน (KKU)	ออกไปเที่ยวกับเพื่อน/ทำงานบ้าน
การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า					
- ปรึกษาเพื่อน (HCM) - แก้ไขด้วยตนเอง (HUE)	ปรึกษาเพื่อน	ปรึกษาเพื่อน	- ปรึกษาเพื่อน (HCM) - แก้ไขด้วยตนเอง (HUE)	- ปรึกษาเพื่อน (CRU) - ปรึกษาอาจารย์ (KKU)	ปรึกษาเพื่อน

บุคลากรการสอบ อาจารย์

ผลการศึกษาจากการบันทึกภาพการเรียนการสอนในห้องเรียนด้วยวิดีโอ และการสัมภาษณ์อาจารย์กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๕ คน (มหาวิทยาลัยละ ๓ คน) พบว่ากิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่มีความแตกต่างกัน เช่น การถาม-ตอบ การแสดงบทบาทสมมติ การนำเสนอ การทำรายงาน การฝึกภาคปฏิบัติในสถานการณ์จริง (เช่น นักศึกษาออกไปสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว) ฯลฯ ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดได้เอื้อต่อการทำงานเป็นกลุ่ม หรือเดี่ยว หรือจับคู่ ซึ่งเป็นกิจกรรมในห้องเรียน และเป็นการบ้าน แต่ส่วนที่เห็นว่ามี ความแตกต่างกันนั้น ได้แก่ ความสะดวกสบายหรือสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียนมากกว่า เช่น ในห้องเรียนของมหาวิทยาลัยในไทยมีการติดตั้งเครื่องปรับอากาศและมีอุปกรณ์การสอนในห้องเรียนที่พร้อมกว่า ในขณะที่เวียดนามและลาวไม่มี หากต้องการเรียนในห้องเรียนที่ติดตั้งเครื่องปรับอากาศและมีวัสดุอุปกรณ์พร้อมจะต้องย้ายห้องเรียน ผู้ร่วมวิจัยลาวกล่าวว่า ด้านสื่อการเรียนการสอนของภาคีชาวดัตช์ที่ใช้สนับสนุนในการเรียนการสอนในห้องเรียนไม่ได้มีการทดแทนใหม่มานานนับทศวรรษเนื่องจากมีงบประมาณไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องใช้สื่อการเรียนการสอนที่นำเสนอให้น้อยสำหรับนักศึกษาและครูผู้สอน

นอกจากนี้อาจารย์เวียดนามยังไม่มีโต๊ะทำงานเป็นของตนเองในมหาวิทยาลัย (โต๊ะทำงานจัดไว้เฉพาะหัวหน้าสาขาและกรรมการบริหารเท่านั้น) อาจารย์ทุกคนจะมี

เพียงตู้เก็บเอกสารและโต๊ะทำงานส่วนกลางที่ใช้ร่วมกันเท่านั้น และอาจารย์เวียดนามยังมีการงานหนัก นอกจากสอนภาคปกติและทำงานวิจัยแล้ว อาจารย์เกือบทุกคนยังรับงานสอนพิเศษ รับงานแปล รับงานค้นคว้าข้อมูลให้กับภาคธุรกิจจนทำให้ไม่มีวันหยุดพักผ่อน การที่ต้องทำงานพิเศษดังกล่าวทำ เนื่องจากได้รับเงินเดือนน้อยมากจนไม่พอใช้จ่ายในครอบครัว ยิ่งเศรษฐกิจของประเทศเจริญขึ้นค่าครองชีพก็ถีบตัวขึ้นสูงตามอย่างต่อเนื่อง แต่การขึ้นเงินเดือนข้าราชการเวียดนามและลาวไม่ได้ขึ้นทุกปี อย่างข้าราชการไทย (ข้าราชการเวียดนามขึ้น ๓ ปีต่อครั้ง ส่วนลาว ๒ ปีต่อครั้ง) อาจารย์เวียดนามท่านหนึ่ง (ที่กำลังจะเกษียณอายุราชการในปี ๒๕๕๓) ได้กล่าวว่า เขาไม่เคยมีวันหยุดเลยแม้แต่วันเสาร์-อาทิตย์ หรือวันนักขัตฤกษ์อื่น ๆ (ในประเทศเวียดนามและลาวการเกษียณอายุราชการ ผู้หญิงอายุ ๕๕ ปี ผู้ชาย ๖๐ ปี) อาจารย์อีกท่านหนึ่งกล่าวว่า อาจารย์เวียดนามส่วนใหญ่ทำงานพิเศษทุกคนเพื่อจะได้มีรายได้เพิ่มขึ้น และจากรายได้พิเศษนี้ทำให้อาจารย์หลายคนในภาควิชาสามารถเก็บเงินส่งเสียลูกไปเรียนในต่างประเทศได้ด้วย ส่วนอาจารย์ลาวรายหนึ่ง (ซึ่งเป็นผู้ร่วมวิจัย) กล่าวว่า อาจารย์ลาวส่วนใหญ่มีตารางการทำงานที่หนักเกินไป ต้องรับผิดชอบในการสอนหลายวิชา สอนกลุ่มนักศึกษาหลายกลุ่มที่มีระดับความรู้ที่แตกต่างกัน ซึ่งต้องใช้เวลาในการเตรียมการสอนมากขึ้น นอกเหนือจากการสอนในภาควิชาตามปกติแล้ว อาจารย์หลายคนไปเป็นอาจารย์พิเศษในภาควิชาอื่น ๆ (เช่น คณะแพทยศาสตร์ นิติศาสตร์) และออกไป

สอนข้างนอกด้วย เช่น ที่ศูนย์ภาษาฝรั่งเศสที่สถาบันอูเยฟ (Agence Universitaire de la Francophonie) ซึ่งสามารถทำให้พวกเขาแต่ละคนมีชั่วโมงสอนมากประมาณ ๓๐ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และยังมีความรับผิดชอบงานบริหารอีกด้วย

ปัญหาที่พบ

จากการสังเกตการณ์การเรียนการสอนของคณะวิจัย (จากการบันทึกวีดิทัศน์) ได้พบจุดที่แตกต่างระหว่างนักศึกษาไทย เวียดนาม และลาวคือ นักศึกษาไทยและลาวส่วนใหญ่ มักมีปัญหาในการสื่อสารเนื่องจากมีความรู้คำศัพท์และสำนวนภาษาฝรั่งเศสน้อยกว่า นักศึกษาเวียดนาม นอกจากนี้นักศึกษาไทยและลาวยังมีปัญหาอื่นอีก เช่น การอ่าน (การออกเสียง) และการเขียน

ปัญหาของนักศึกษาไทยและลาว

ประการแรก จำนวนชั่วโมงเรียนภาษาฝรั่งเศสตามหลักสูตรของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างไทยมีจำนวนชั่วโมงน้อยกว่านักศึกษาเวียดนามและลาว นักศึกษาไทยจึงมีเวลาฝึกภาษาไม่มาก ถึงแม้จะมีอุปกรณ์การสอนที่เพียงพอมากกว่าก็ตาม

ประการที่สอง ตัวอักษรไทยและลาวมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงกับภาษาฝรั่งเศส ทำให้นักศึกษาไทยและลาวมีปัญหาในการออกเสียงและการเขียน นักศึกษาทั้ง ๒ กลุ่มจึงรู้สึกว่าเรียนยาก

ประการที่สาม ขาดการมีส่วนร่วมในห้องเรียนของนักศึกษาไทยและลาว ไม่ชอบ

ซักถาม หรือตอบคำถาม ขาดความมั่นใจ ไม่ชอบค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมนอกเวลาเรียน (จากการสัมภาษณ์อาจารย์)

ประการที่สี่ ระดับความรู้ภาษาฝรั่งเศสของนักศึกษาเวียดนามดีกว่านักศึกษาไทยมาก เนื่องจากนักศึกษาเวียดนามกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยเรียนภาษาฝรั่งเศสในโรงเรียน ๒ ภาษาเป็นเวลาราว ๗-๑๒ ปี ขณะที่นักศึกษาไทยมีทั้งผู้ที่มีพื้นความรู้ภาษาฝรั่งเศส (จากในโรงเรียนมัธยมปลายเป็นเวลา ๓ ปี) และผู้ที่ไม่มีความรู้ภาษาฝรั่งเศสมาก่อน ส่วนนักศึกษาลาวนั้นมีระดับความรู้ภาษาฝรั่งเศสแตกต่างกันมาก มีทั้งผู้ที่เคยเรียนภาษาฝรั่งเศสในโรงเรียน ๒ ภาษา (๗-๑๒ ปี) ผู้ที่เคยเรียนภาษาฝรั่งเศส ๓-๔ ปี และผู้ที่ไม่มีความรู้ภาษาฝรั่งเศสมาก่อน (๓ กลุ่มแตกต่างกัน)

ประการที่ห้า จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในห้องเรียน คณะผู้วิจัยได้เห็นว่า นักศึกษาไทย ลาว และเวียดนามมีพฤติกรรมการเรียนแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเห็นว่า นักศึกษาเวียดนามมีส่วนร่วมในการเรียน มีความกระตือรือร้นมากกว่า เช่น กล้าที่จะซักถามโดยการยกมือขอตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น ขณะที่นักศึกษาไทยและลาว อาจารย์จะต้องเรียกให้ตอบเป็นรายบุคคล หากเป็นคำถามง่าย ๆ มักจะตอบพร้อมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งข้อสังเกตนี้สอดคล้องกับผลการศึกษา (จากแบบสอบถาม) ที่พบว่านักศึกษาเวียดนามมากกว่าครึ่งตอบว่าพวกตนเป็นคน “ขยัน” ขณะที่นักศึกษาไทยและลาวส่วนน้อยที่ตอบว่า พวกตนเป็นคน “ขยัน” การที่นักศึกษาเวียดนามขยันอาจเนื่อง

มาจากการที่ได้เห็นพ่อแม่ทำงานหนักตลอดเวลา (๗ วัน) โดยไม่มีวันหยุดพักผ่อนจึงเป็นแรงกระตุ้นให้นักศึกษาเหล่านี้ขยันไขว่คว้าหาความรู้มากกว่านักศึกษาไทย เพื่อต้องการมีชีวิตที่ดีกว่าในวันข้างหน้าซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ Gilles Cretalaz ผู้บริหารชาวฝรั่งเศสของโรงแรม Sofitel สาขาซานอย เคยเป็นผู้บริหารโรงแรม Sofitel Silom ในกรุงเทพฯ เป็นเวลา ๕ ปี กล่าวว่า เขารู้จักบุคลากรไทยและเวียดนามเป็นอย่างดี เห็นว่าการดำรงชีวิตในประเทศเวียดนามมีความยากลำบากมากกว่าในประเทศไทย ผู้คนต้องต่อสู้แข่งขันกันเพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จ คนเวียดนามเป็นคนที่มีความทะเยอทะยานสูงต้องการประสบความสำเร็จ ดังนั้นการขับเคลื่อนของประเทศนี้โดยพลังหนุ่มสาวรุ่นใหม่ไฟแรงได้ช่วยผลักดันการพัฒนาประเทศให้ก้าวไปข้างหน้า (บุญส่ง บุญมาก ๒๕๕๑: ๕๒-๕๓)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการเขียนคู่มือภาษาฝรั่งเศส
ข้อเสนอแนะแนวทางในการนำผลวิจัยมาสร้างคู่มือภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยว/การโรงแรมและนำมาใช้สอนนักศึกษาชั้นปีที่ ๓ หรือชั้นปีที่ ๔ ในภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงร่วมกัน การที่เลือกรายวิชานี้เนื่องจากคำตอบที่ได้รับจากนักศึกษาส่วนใหญ่ชอบเรียนวิชาดังกล่าวนมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป
ควรสนับสนุนให้มีการทำวิจัยในหัวข้อนี้กับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก เพื่อจะได้ศึกษาข้อดี ข้อเสีย จุดเหมือนและจุดต่างของนักศึกษาในประเทศอื่น ๆ ด้วย เพื่อจะได้ นำสิ่งที่ดีมาปรับใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น ในประเทศเกาหลี ญี่ปุ่น ไต้หวัน เป็นต้น

(จากการนำเสนอผลงานวิจัยเรื่องนี้ที่มหาวิทยาลัยชิตนีย์ เมื่อวันที่ ๒-๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ มีนักวิจัย ๓ คนที่ไปนำเสนอผลงานวิจัยจาก Tamkang University ประเทศไต้หวัน Dankook University ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี และ Kyoto University ประเทศญี่ปุ่น ขอต่อ ยอดทำวิจัยในหัวข้อนี้)

3rd FATFA Conference
2ème Congrès de la CAP-FIPF
A l'Université de Sydney, Australie
« DIVERSITE CULTURELLE DE
L'ENSEIGNEMENT/
APPRENTISSAGE DU FLE. »
(Cas d'études en Thaïlande,
au Laos et au Vietnam)
Le 4 décembre 2010

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- เฉลิมเกียรติ มินา และประทุมรัตน์ คุณเงิน. (๒๕๕๒). *สภาพปัญหาและความต้องการในการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. ขอนแก่น.
- ธีระ รุณเจริญ. (๒๕๕๒). *การปฏิรูปการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๐). *การปฏิรูปการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน*. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๔๙). *ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาของประเทศต่าง ๆ*. กรุงเทพฯ: ๒๑ เซ็นจูรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๐). *สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล*. กรุงเทพฯ.
- สิปปนนท์ เกตุทัต และคณะ. (๒๕๔๔). *การปฏิรูปวิทยาศาสตร์ศึกษา กรณีศึกษาเวียดนาม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุคนธ์ทิพย์ เหลืองทองคำ และเฉลิมเกียรติ มินา. (๒๕๓๖). *การศึกษาปัญหาและความต้องการของนักศึกษาสาขาวิชาเอกภาษาฝรั่งเศส*. ขอนแก่น.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (๒๕๔๑). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฯลฯ

ภาษาฝรั่งเศส

BIBLIOGRAPHIE À CONSULTER

- ALTET, M. (2004), *L'analyse de pratiques en formation initiale des enseignants : développer une pratique réflexive sur et pour l'action*. In R. Wittorski (dir.) *L'Analyse des pratiques, Education permanente* no. 160, pp. 101-110.
- ANDRE, B. (1989), *Autonomie et Enseignement/Apprentissage des langues étrangères*. Alliance française, Didier/Hatier, Paris.

etc